

me in ons land vooralsnog niet is erkend. Bij deze introducties doen zich dan nog verschillen voor, omdat zij zowel door specialisten als door niet specialisten worden toegepast. De introductie seksuoloog wordt gevoerd door artsen, die als specialist — zenuwarts of vrouwenarts — staan ingeschreven en de seksuologie beoefenen als een superspecialisme, zoals er ten onzent ook neurochirurgen en longartsen zijn. Tegen deze basis, waarop de introductie steunt, zullen niet veel argumenten zijn in te brengen, doch dat zou wel het geval kunnen zijn, wanneer de introductie wordt gevoerd door artsen, die niet als specialist zijn ingeschreven of niet erkend zijn in een specialisme, dat aanknopingspunten biedt met de seksiatrie. In deze gevallen zullen artsen, zo moet men aannemen, de aanduiding seksuoloog voeren op huns inziens bestaande gronden — bijvoorbeeld van bepaalde karaktereigenschappen of van enige ervaring op het gebied van het voorschrijven van contraceptieve technieken — doch men kan de vraag stellen of zij, aldus handelend, niet een gevaar zouden kunnen opleveren voor de medische verzorging van de aan ons toevertrouwde patiënten, alsook een gevaar voor de ontwikkeling van de seksiatrie als wetenschap.

Men zou hier van een misstand kunnen spreken, waaraan een einde zou kunnen worden gemaakt door de erkenning als specialisme van de seksuologie. In dat geval zou de erkenning afhankelijk worden gesteld van ten aanzien van de seksuologie door het Centraal College voor de erkenning en registratie van specialisten opgestelde eisen. Tegen de er-

Behandeling van hemofilie

In het in ons vorige nummer geplaatste artikel van Dr E. A. Loeliger en Dr A. Hensen: „Aanwinsten bij de behandeling van hemofilie” is in de bespreking van de behandeling van hemofilie A een essentiële fout geslopen. Men leze op bladzijde 251, rechter kolom, 3e alinea:

„De bij hemofilie A ontbrekende stollingsfactor is aanwezig in de plasmafractie I volgens Cohn. Deze wordt verkregen door plasma bij -4°C met ethylalcohol te behandelen. De fractie I volgens Cohn bevat naast antihemofiele factor A (gemiddelde opbrengst ruim 50 procent van normaal) nog fibrinogeen (stollingseiwit) en andere eiwitten, tezamen echter niet meer dan 30 procent van de in het plasma totaal aanwezige hoeveelheid eiwit. Het Centraal Laboratorium van de Bloedtransfusiedienst van het Nederlandsche Roode Kruis te Amsterdam is sinds enige tijd bezig met het vervaardigen van Cohn's fractie I en zal deze waarschijnlijk in de nabije toekomst in de handel brengen. Met behulp van deze fractie kan dus tot *tweemaal* meer antihemofiele factor A worden toegediend dan met vers plasma mogelijk is.”

kenning van de seksuologie als specialisme gevoelt men in universitaire kringen in ons land overwegende bezwaren. Men is van oordeel dat patiënten, die lijdende zijn aan een seksuologische afwijking, steeds door een voor een erkend specialisme ingeschreven specialist kunnen worden behandeld. In de praktijk komt dat veelal hier op neer, dat specialistisch-seksuologische gevallen ressorteren onder de specialismen vrouwenziekten of zenuwziekten. Ik kan het wel eens zijn met deze opvatting, waarvoor het sterkste argument is gelegen in het feit, dat in de praktijk van de medische bemoeiingen in ons land deze gang van zaken is gegroeid, bestaat en voldoet. Tegen afwijkingen op deze in de praktijk gegroeide ontwikkeling, die competentie waarborgt, door introductie als seksuoloog door artsen, die niet specialist zijn of in een niet met vrouwenziekten of zenuwziekten verwant specialisme zijn erkend, lijkt bescherming toch wel aanbevolen. Deze bescherming zou naar mijn mening zeer goed kunnen worden georganiseerd door over te gaan tot invoering van een aantekening bij het bestaande specialisme, zoals dit bijvoorbeeld reeds bestaat bij zenuwziekten voor de electro-encefalografie. De vraag, wie seksuoloog is, zou dan kunnen worden beantwoord met te zeggen dat daaronder wordt verstaan een medicus, die in het Specialisten Register als zenuwarts of vrouwenarts is ingeschreven en — na zich een aantal jaren verder te hebben gespecialiseerd onder daartoe aangewezen leiding op het gebied van de afwijkingen in seksuele gevoels- en gedragspatronen — bij zijn inschrijving als zenuwarts of vrouwenarts de aantekening seksuologie heeft verworven.

Samenvatting. Er is in Nederland nog geen mogelijkheid van opleiding tot seksuoloog in universitair verband. Deze situatie is ongewenst, zowel voor de patiënten, die seksuologische hulp behoeven als voor de seksuologie als wetenschap. Teneinde tot een begripsbepaling te komen, wordt de seksuologie als leer der geslachtelijke gedragspatronen gedefinieerd. De medische seksuologie of seksiatrie wordt omschreven als dat onderdeel der geneeskunde, dat zich bezig houdt met de afwijkingen in de menselijke gevoels- en gedragspatronen op het gebied van het geslachtsleven. In de laatste decennien heeft de seksiatrie vooral grote vooruitgang geboekt van de kant van de psychopathologie en de endocrinologie.

Er wordt een lans gebroken voor de erkenning van het specialisme medische seksuologie. Men zou kunnen beginnen met het opstellen van eisen voor de instelling van de aantekening seksuologie bij het bestaande specialisme zenuwziekten (afdeling psychiatrie) of vrouwenziekten.

Summary. In the Netherlands it is not yet possible to train for sexologist at the university. This situation is undesirable, both for the patients, who need sexualogical help, as well as for sexualogy as a science. In order to come to a definition, sexualogy is described as the study of sexual behaviour patterns. Medical sexualogy or sexiatri is defined as that part of medical science which is devoted to the aberrations from human emotional- and behaviour patterns in sexual life. During the last decades sexiatri made a big advance especially with the aid of psychopathology and endocrinology.

An appeal is made for the recognition of the specialty of medical sexualogy. A commencement could be made by formulating the requirements for instituting an annotation for sexualogy with the existing specialty of neurology (psychiatry-section) or of gynaecology.